

Kriminalomsorgsdirektoratet
Ole Bogers vei 7
2214 KONGSVINGER

Deres referanse 201312299-249
Vår referanse 21/00007-39
Vår dato 12.02.2021

Fellesorganisasjonen (FO)
Mariboegs gate 13
0183 Oslo

Postadresse:
Pb. 4693 Sofienberg
0506 Oslo

Telefon:
+47 919 19 916

E-post:
kontor@fo.no

Bankgiro: 9001.06.35674

Bankgiro kontingent:
9001.08.71394

Org.nr:
870 953 852 MVA

fo.no

Høringssvar - reviderte retningslinjer til straffegjennomføringsloven § 16 a – straffegjennomføring med elektronisk kontroll

Fellesorganisasjonen (FO) er fagforeningen og profesjonsforbundet for 31000 barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere.

FO takker for muligheten til å gi høringssvar til de reviderte retningslinjene. Våre kommentarer bygger på innspill fra medlemmer som jobber med straffegjennomføring med elektronisk kontroll.

Vi vil kommentere på noen av forslagene.

Forskriften § 7-2 Hvem som kan innvilges straffegjennomføring med elektronisk kontroll

I femte avsnitt slås det fast at varig soningsudyktige kan vurderes for straffegjennomføring med elektronisk kontroll uavhengig av lovbrudds kategori. Dette omtales også senere i retningslinjene. Vi stiller spørsmålsteget ved hvordan dette skal ivaretas gjennom soning i egen bolig med de begrensninger for oppfølging dette gir, samt hvilke muligheter kriminalomsorgen har til å følge opp denne gruppa med domfelte. Det kommer heller ikke fram hva slags sanksjonsmuligheter man kan sette inn ved eventuelle brudd på vilkår. Vi er av den oppfatning at hvis du anses som soningsudyktig så bør det gjelde for alle typer straffegjennomføringsformer.

16 a 1 Generelt

16a 1.9 Særlig om domfelte under 18 år

FO er i utgangspunktet positiv til alle tiltak som bidrar til at vi unngår å sette barn i fengsel. Samtidig er vi opptatt av at mer bruk av elektronisk kontroll ikke må senke terskelen for å ilegge barn og unge ubetinget fengsel og redusere bruken av alternativer reaksjoner som ungdomsstraff og samfunnsstraff.

I forslaget står det «For domfelte under 18 år skal det legges avgjørende vekt på om elektronisk kontroll etter en individuell vurdering vil være tilrådelig, herunder **sikkerhetsmessig forsvarlig**».

Det kommer ikke fram i retningslinjene hva som ligger i sikkerhetsmessig forsvarlig. Tidligere er det lagt avgjørende vekt på sikkerhetsperspektivet knyttet til nye lovbrudd i gjennomføringstida, ansattes sikkerhet, samt samboeres sikkerhet. I gruppa under 18 år vil sannsynligheten for at de som ikke blir ilagt alternativ straffereaksjon som ungdomsstraff, ungdomsoppfølging eller samfunnsstraff, være i kategorien alvorlig kriminalitet – inkludert vold og sedelighet. I slike tilfeller ligger et stort ansvar hos kriminalomsorgen i å vurdere sikkerhetsperspektivet, og det fordrer høy kompetanse hos ansatte som skal utføre en sikkerhets-/risikovurdering.

Sannsynligheten for at dette er ungdommer med sammensatte oppfølgingsbehov er stort. FO mener derfor det alltid må vurderes om barn under 18 år har behov for koordinerte tjenester. Dersom behovet er til stede, må dette være på plass før vedtak om straffegjennomføring treffes. Friomsorgen må ha ansatte med sosialfaglig kompetanse og kunnskap om å følge opp barn og unge med ulike utfordringer.

Ifølge forslaget skal kriminalomsorgen alltid tilby sysselsetting i form av samfunnsnyttig tjeneste. Når NAV og skole ikke lykkes med, eller er i stand til å legge til rette for dagtilbud som skole eller annen sysselsetting, må ansvaret legges til friomsorgen. Dette er ressurskrevende og vil sannsynligvis kreve ekstra oppfølging, ofte minimum en til en oppfølging. Friomsorgen må derfor sikres nok ressurser til å følge dette opp.

16a 2 Betingelser for straffegjennomføring med elektronisk kontroll

16a 2.2.1 Særlig om opphold i institusjon under gjennomføring

FO mener at barneverninstitusjoner bør sidestilles med andre institusjoner. Mange av de som er plassert bor i små enheter som vil være egnet for samarbeid med kriminalomsorgen ved straffegjennomføring med elektronisk kontroll.

16a 3 Tilrådelighetsvurderingen

16a 3.2 Særlig om seksuallovbrudd hvor straffegjennomføring med elektronisk kontroll ikke skal innvilges

Her har det skjedd en innskjerping mht til at ingen over 18 år som har begått seksuallovbrudd kan innvilges straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Tidligere har unge over 18 år som er dømt for seksuallovbrudd hatt mulighet for delgjennomføring. Unntaksbestemmelsen er fjernet og utelukker alle i å søke hel eller delgjennomføring «uavhengig av alvorlighetsgrad» Dette rammer urimelig hardt, særlig for unge som er i en utdanningssituasjon. FO mener det må åpnes for skjønn, både knyttet til alder på domfelte og alvorlighetsgraden av lovbruddet.

16a 3.3 Særlig om voldslovbrudd hvor straffegjennomføring med elektronisk kontroll ikke skal innvilges

Vi vurderer dette på samme måte som over, at det er en innsnevring i bruk av delgjennomføring som særlig rammer unge lovbrøyttere, det vil si de som anslagsvis er i alderen 18 – 25 år.

16a 6 Kontroll av vilkår

Forslaget åpner opp for at kriminalomsorgen kan få større mulighet til bruk av skjønn for oppfølging av domfelte i gjennomføringen. Fra å kreve at domfelte møter for kriminalomsorgen to ganger per uke, er det redusert til minimum ett kontaktpunkt per uke som etter vurdering også kan gjennomføres elektronisk. FO støtter forslaget og at friomsorgen får mulighet til å vurdere både oppfølging og kontrollbehov. Straffegjennomføring med elektronisk kontroll fungerer godt når både kontroll og oppfølging kan vurderes redusert eller erstattes med digitale løsninger og bruk av biometri, samt ruskontroll (alkohol) gjennom tekniske løsninger. Dette vil være ressursbesparende slik at friomsorgen heller kan bruke ressursene på domfelte med større oppfølgingsbehov.

Besparelsen må benyttes til tettere oppfølging der det er behov framfor at volumet økes i antall domfelte. Når redusert kontroll vurderes hensiktsmessig, kan det føre til økt kvalitet og innhold for domfelte med større oppfølgingsbehov.

16a 6.5 Eksterne kontrollører

I forslaget står det «Eksterne kontrollører bør vanligvis ikke stå for urinprøvekontroller». Vi foreslår at det endres til «ekstere kontrollører skal ikke stå for urinprøvekontroller.

16a 8 Brudd på krav og vilkår

16. a 8.1 Vedtak om overføring til fengsel.

I forslaget står det at «kriminalomsorgen skal beslutte overføring til fengsel når domfelte har vært påvirket av rusmidler». FO mener det bør åpnes opp for skjønn og at ett rusbrudd kan vurderes. Dette gjelder særlig unge lovbrøyttere med et uttalt rusproblem som vedkommende er i rehabilitering for. Andre reaksjoner kan alternativt vurderes, som for eksempel russamtale, slik det er anledning til i anstalt.

16a 9 Saksbehandling

9.4 Egnethetsvurdering

I sjette avsnitt står det «For domfelte med ansvar for barn under 18 år bør det utredes hvordan vedkommende vil ivareta sitt ansvar for barna ved en eventuell overføring til fengsel». Vi foreslår at det endres til «For domfelte med ansvar for barn under 18 år skal det osv.....»

16a 10 Særlig om informasjon til barn

16a 10.1 Innledning – generelt

I forslaget står det: «Hvis det er mistanke eller tvil om hvorvidt straffegjennomføring i hjemmet kan ha en skadelig innvirkning på samboende barn, skal det innhentes faglig råd om dette hos rette sakkyndige, jf. Straffegjennomføringsloven § 7a annet ledd bokstav b.»

Det framgår ikke av forslaget hvem den «rette sakkyndige» kan være, men vi antar at det for eksempel er barneverntjeneste, BUP e.l. Den domfelte må eventuelt oppheve taushetsplikt til slike instanser. Velger domfelte å ikke oppheve taushetsplikten må det ansees som avslagsgrunn for søknaden da domfelte ikke medvirker nok til å belyse helheten i saken.

16a 10.3 Gjennomføringen av informasjonsplikten

16a 10.3.1 *Hvem skal få informasjon og har uttalerett?*

Barn skal gi uttrykk for egne synspunkter om hvorvidt foresatte skal innvilges straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Det forutsetter et visst modenhetsnivå og foreldrenes oppfatning legges til grunn. Vi mener det er risiko for at foreldre/foresatte ikke er tilstrekkelig objektiv i sin framstilling av barnets modenhet. Dersom man har kontakt eller mottar informasjon fra en med «sakkyndig kompetanse», kan det være med å belyse hvorvidt barnet er tilstrekkelig modent til å motta og forstå denne type informasjon.

Hvordan informere eventuelle øvrige omsorgspersoner med annen bopel

Dette er og har vært en problemstilling som flere barneansvarlige har berørt over tid. Kriminalomsorgen har også fått kritikk for mangelfull informasjon til foreldre med delt i foreldreansvar, særlig i saker hvor en domfelt bor sammen med en forelder som har særkullsbarn. Slik kritikk kan bli forsterket når barn SKAL informeres. Tilgang til informasjon blir større når barnet skal informeres, da barnet ikke kan pålegges å ikke dele slik informasjon med biologisk forelder (eller andre) som ikke berøres av straffegjennomføringen.

16a 10.3.2 *Hvem skal gi informasjonen?*

Det er kriminalomsorgens ansvar å sørge for at berørte barn får informasjon om straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Det påhviler derfor et stort ansvar hos kriminalomsorgen for at dette blir gitt på en forsvarlig måte. Selv om hovedregelen er at foreldrene har ansvar, er det viktig at kriminalomsorgen forsikrer seg om at barn får informasjon og forstår hva de samtykker til. Blir ansvaret overlatt til foreldrene mener vi det er vanskelig å etterprøve om tilstrekkelig og riktig informasjon er gitt. Kriminalomsorgen må ha ansatte med barnevernsfaglig og sosialfaglig kompetanse for å snakke med barn og vurdere om straffegjennomføring med elektronisk kontroll er til barnets beste.

Nå er det ikke krav om slik kompetanse verken til ansatte som jobber med elektronisk kontroll eller den som innehar rollen som barneansvarlig i friomsorg eller fengsel. Samtaler med barn er en del av innholdet i sosialfaglige utdanninger, men inngår ikke i fengselsbetjentens utdanningsløp. Det må derfor som et minimum at det blir gitt opplæring i gjennomføring av barnesamtaler dersom man ikke gjennom utdanning eller praksis kan dokumentere denne type opplæring. I tillegg bør det gis føringer for hvordan denne type samtaler skal gjennomføres på en forsvarlig måte.

16a 10.3.6 *Uttalelsen og vektleggingen av denne*

Barnet selv kan uttale seg om foresattes eventuelle straffegjennomføring med elektronisk kontroll eller barnets synspunkter kan innhentes av den som representerer barnet. Spørsmålet er hvem som representerer barnet. Dersom det er foreldrene, vil det etter vår oppfatning ikke være tilfredsstillende. Vi mener det i tillegg bør brukes en ekstern kilde.

Med vennlig hilsen

Mimmi Kvisvik
Forbundsleder

Inger Karseth
Rådgiver

